

อดีต ปัจจุบัน และอนาคต ของสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์

รศ.ดร.ผจงจิต อินทสุวรรณ*

ประวัติความเป็นมา

สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มีพัฒนาการมาจากสถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็ก ซึ่งจัดตั้งขึ้นด้วยหลักการและเหตุผลที่ว่า จากการศึกษาที่ประเทศต่าง ๆ จัดการศึกษาโดยดูแบบอย่างจากประเทศที่พัฒนาแล้ว ดังเช่นประเทศในยุโรปและสหรัฐอเมริกาแล้วประสบความสำเร็จพอสมควร เนื่องจากไม่เข้าใจว่า การศึกษามีส่วนเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีของกลุ่มชนในสังคมนั้น การนำทฤษฎีหลักการและวิธีการที่พัฒนาขึ้นและใช้ได้ผลจากสังคมหนึ่งไปใช้ในอีกสังคมหนึ่งจึงเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสม วิธีที่เหมาะสมกว่าคือ การอาศัยข้อมูลที่ศึกษาจากรากฐานในสังคมนั้นเอง ในเรื่องการศึกษา นั้น จุดสำคัญ คือเรื่องความต้องการและพัฒนาการของเด็ก ซึ่งจะแตกต่างกันไปในแต่ละสังคม เนื่องจากพ่อแม่มีวิธีการอบรมเลี้ยงดูลูกที่แตกต่างกัน ดังนั้นการที่จะปรับปรุงการศึกษาในสังคมใดให้ดีขึ้นจึงต้องเริ่มจากการศึกษาเกี่ยวกับความต้องการ และพัฒนาการของเด็กในสังคมนั้น โดยเฉพาะ โดยอาศัยหลักการทางจิตวิทยาการศึกษาเป็นแนวทางในการทดลองค้นคว้า

ด้วยเหตุผลดังที่กล่าวแล้ว องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization ... UNESCO) จึงมีความประสงค์จะตั้งศูนย์กลางการค้นคว้าวิจัยและฝึกฝนในเรื่องจิตวิทยาการศึกษา (Research and Training Center in Educational Psychology) ขึ้นในประเทศแถบเอเชีย และในที่สุดได้ตกลงเลือกสถานที่ในกรุงเทพฯ ด้วยความสามารถในการชี้แจงของ ม.ล.ปิ่น มาลากุล ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวงศึกษาธิการ และรัฐบาลไทยได้เห็นชอบด้วย (คณะรัฐมนตรีลงมติเห็นชอบเมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2496) โดยมีกระทรวงศึกษาธิการเป็นเจ้าของเรื่องรับผิดชอบ และสถานที่ตั้งคือ วิทยาลัยวิชาการศึกษา ถนนประสานมิตร (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ปัจจุบัน) ในที่สุดตกลงใช้ชื่อเป็นทางการว่า "สถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็ก" (International Institute for Child Study) นับว่าเป็นสถาบันในลักษณะนี้เป็นแห่งแรกในโลกที่เดียว

*ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์

วัตถุประสงค์ในการตั้งสถาบันมีดังต่อไปนี้

1. ทำการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องพัฒนาการของเด็ก เพื่อเป็นประโยชน์ในการจัดการศึกษาในประเทศที่มีวัฒนธรรมแตกต่างจากประเทศในตะวันตก ซึ่งเป็นเจ้าของทฤษฎีทางจิตวิทยาการศึกษา และเป็นแนวทางในการดัดแปลงแก้ไขทฤษฎีก่อนที่จะนำมาใช้

2. ทำการฝึกหัดเจ้าหน้าที่การศึกษาเกี่ยวกับวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ (Developmental Psychology) และให้รู้จักทำการวิจัย

3. จัดบริการทางจิตวิทยาให้แก่โรงเรียน ซึ่งจะเป็นลักษณะของการทำวิจัยไปในเวลาเดียวกัน เพื่อจะได้มีความรู้ความเข้าใจปัญหาในท้องถิ่น อันจำเป็นในการที่จะแก้ปัญหาของโรงเรียนได้ถูกต้องเหมาะสม และเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาตัดสินใจในการให้บริการแก่โรงเรียนอื่น ๆ ด้วย

4. ฝึกหัดหัวหน้างานและเจ้าหน้าที่การศึกษาจากประเทศอื่น ๆ และในแถบเอเชีย อาทิเช่น แคนาดา อังกฤษ เยอรมันนีตะวันตก สวีเดน เดนมาร์ก อิตาลี ออสเตรเลีย อินเดีย ปากีสถาน อินโดนีเซีย ซีลอน มาเลเซีย สิงคโปร์ และญี่ปุ่น เพื่อให้สามารถกลับไปจัดตั้งศูนย์ชนิดนี้ได้ในประเทศของตน

สำหรับการปฏิบัติในเรื่องการวิจัยค้นคว้านี้ สถาบันมีความร่วมมือกับวิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร เพื่อการสอนและการฝึกอบรมในชั้นต่อจากปริญญาตรี เพื่อนักศึกษาที่เข้ารับการสอนและฝึกอบรมได้มีส่วนร่วมในการค้นคว้าวิจัยตามแนวทางที่ได้รับการอบรม และฝึกหัด และกลับไปเป็นผู้นำการวิจัยในท้องถิ่นหรือประเทศของตน

ในปี พ.ศ. 2496 ได้มีการส่งข้าราชการกระทรวงศึกษาธิการจากประเทศไทยจำนวน 6 คนไปศึกษาจิตวิทยาพัฒนาการและระเบียบวิธีวิจัย และดูงานด้านพัฒนาการเด็กที่มหาวิทยาลัยโตรอนโต ประเทศแคนาดา เป็นเวลา 1 ปี ภายใต้การดูแลของ Professor Dr. William Line ซึ่งเป็นศาสตราจารย์ทางจิตวิทยาอยู่ที่มหาวิทยาลัยแห่งนั้น ศาสตราจารย์ท่านนี้เป็นที่ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญของ UNESCO และได้รับมอบหมายให้จัดตั้งศูนย์นี้ขึ้น กำหนดเปิดทำการของสถาบันนี้ประมาณวันที่ 1 ตุลาคม 2497

Professor Dr. William Line ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการคนแรกของสถาบันฯ ในปี พ.ศ. 2497 (เป็นขั้นเตรียมการ) ผู้อำนวยการคนที่ 2 คือ Professor Dr. Ernest E. Boesch จากสถาบันจิตวิทยา มหาวิทยาลัยแห่งซาร์ ประเทศเยอรมันนี ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการในช่วงปี พ.ศ. 2498 - 2502 ผู้อำนวยการคนที่ 3 คือ Professor Dr. Hugh Philip จากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม็คควอรี ประเทศออสเตรเลีย ซึ่งดำรงตำแหน่งระหว่างปี พ.ศ. 2503

ในปี พ.ศ. 2506 UNESCO ได้ถอนตัวออกจากโครงการความร่วมมือ สถาบันฯ กลายเป็นหน่วยงานของรัฐบาลไทย ที่ได้รับความช่วยเหลือจาก UNESCO ความมุ่งหมายหลักของงานในสถาบันฯ ยังคงเดิม แต่ลดบทบาทในการฝึกอบรมนักวิจัยจากต่างประเทศลง พร้อมกันนั้นก็เน้นการวิจัยค้นคว้าเกี่ยวกับเด็กไทยโดยเฉพาะมากขึ้น ชื่อภาษาอังกฤษของสถาบันฯ เปลี่ยนเป็น Bangkok Institute for Child Study ส่วนชื่อภาษาไทยยังใช้เหมือนเดิม

หลังจากนี้เป็นต้นมาสถาบันฯ จึงบริหารโดยผู้อำนวยการคนไทย ผู้อำนวยการไทยคนแรกคือ ศาสตราจารย์ ดร.ละม้ายมาศ ครุฑทัต ดำรงตำแหน่งในช่วงปี พ.ศ. 2507 - 2512 ต่อจากนั้นคือ ศาสตราจารย์ ดร.จรรยา สุวรรณทัต ดำรงตำแหน่งทั้งรักษาการ และเป็นผู้อำนวยการในช่วงปี พ.ศ. 2512 - 2526 และ 2531 - 2534 ท่านเป็นผู้อำนวยการที่ยาวนานที่สุดถึง 18 ปี และ อาจารย์ ดร.เพ็ญเช ประจวบจินิก เป็นผู้อำนวยการในช่วงปี พ.ศ. 2527 - 2531 และผู้อำนวยการคนปัจจุบันคือ รองศาสตราจารย์ ดร.ผจงจิต อินทสุวรรณ (พ.ศ. 2535 - ปัจจุบัน)

ในปี พ.ศ. 2515 สถาบันฯ มาอยู่ในสังกัดวิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร

วันที่ 29 มิถุนายน 2517 วิทยาลัยวิชาการศึกษา เปลี่ยนสถานภาพเป็น มหาวิทยาลัย โดยได้รับพระราชทานชื่อ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สถาบันฯ จึงสังกัดมหาวิทยาลัยแห่งนี้โดยมีฐานะเทียบเท่าคณะในมหาวิทยาลัย และเปลี่ยนชื่อเป็น “สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์” (Behavioral Science Research Institute) ด้วยวัตถุประสงค์ที่จะขยายขอบข่ายของการศึกษาค้นคว้าให้กว้างขึ้น

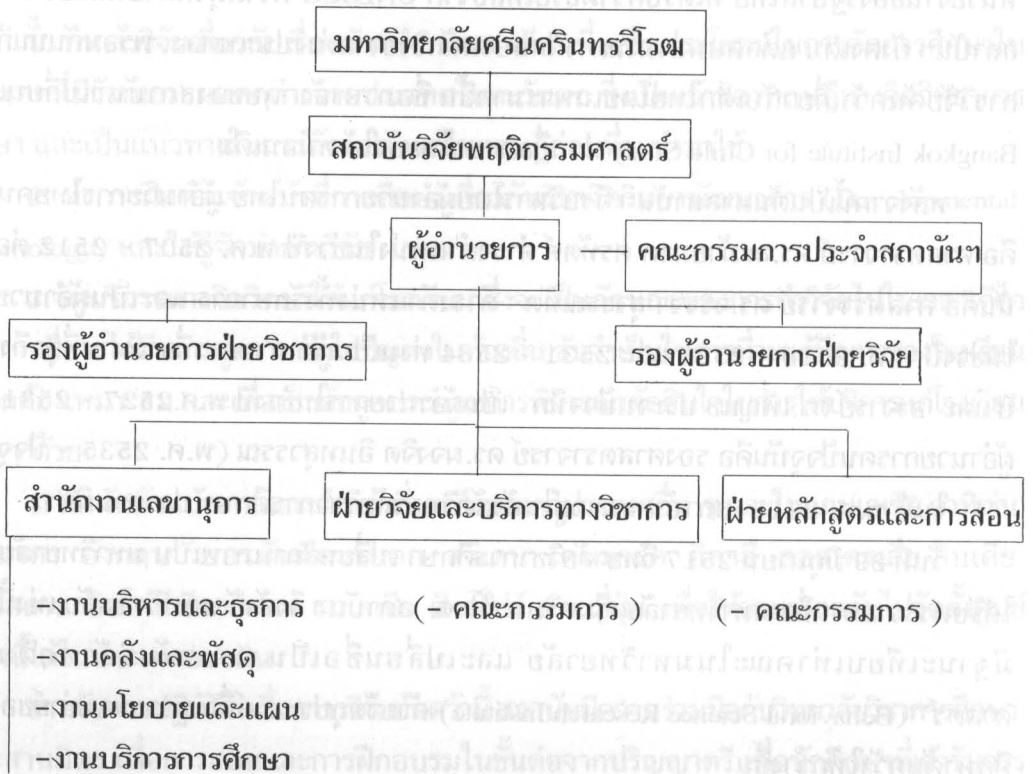
รูปแบบการบริหารงานของสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ปัจจุบัน

สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มีฐานะเทียบเท่าคณะในมหาวิทยาลัย มีผู้อำนวยการเป็นหัวหน้าหน่วยงาน และมีรองผู้อำนวยการฝ่ายวิจัย และรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ มีคณะกรรมการประจำสถาบันฯ ซึ่งมีหน้าที่กำหนดนโยบายของสถาบันฯ และพิจารณาให้ความเห็นชอบงานสำคัญ ๆ ของสถาบัน ก่อนที่จะเสนอมหาวิทยาลัย

สำนักงานเลขานุการของสถาบันฯ แบ่งงานออกเป็น 4 งานคือ งานบริหารและธุรการ งานคลังและพัสดุ งานนโยบายและแผน และงานบริการการศึกษา

สถาบันฯ ประกอบด้วยสำนักเลขานุการ และฝ่ายอีก 2 ฝ่ายคือ ฝ่ายวิจัยและบริการทางวิชาการ และฝ่ายหลักสูตรและการสอน ในแต่ละฝ่ายบริหารในรูปของคณะกรรมการ

แผนภูมิการบริหารของสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์

ภาระหน้าที่ของสถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็ก
และสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์

งานของสถาบันฯ แบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ คือ 1. งานวิจัย 2. งานหลักสูตรและการสอน และ 3. งานบริการวิชาการ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. งานวิจัย ดังได้กล่าวแล้วว่า สถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็ก ตั้งขึ้นมาโดยมีวัตถุประสงค์หลักในการทำการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็ก เพื่อจะได้จัดการศึกษาให้เหมาะสมกับสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมในสังคม โดยมุ่งจะแก้ปัญหาทางการศึกษาที่เกิดจากการนำเอาทฤษฎีและหลักการที่พัฒนาขึ้นจากการศึกษาค้นคว้าในวัฒนธรรมหนึ่งมาใช้กับอีกวัฒนธรรมหนึ่ง ปัญหาที่วิจัย เป็นปัญหาที่พบประจำในโรงเรียน เช่น ปัญหาเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล ระเบียบวินัยในโรงเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นอกจากนี้ยังศึกษาปัญหาเกี่ยวกับตัวเด็ก (พัฒนาการทางกาย และบุคลิกภาพ ผลการเรียนรู้และสติปัญญา) ครอบครัว

ของเด็ก (ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว การอบรมเลี้ยงดู) และสังคม (อิทธิพลของสังคมต่อพัฒนาการของเด็ก) ทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษามาจากสาขาวิชาจิตวิทยา สังคมวิทยา มานุษยวิทยา และการศึกษา

ปัจจุบันงานวิจัยของสถาบันฯ ขยายวงกว้างจากการมุ่งศึกษาเกี่ยวกับเด็กไปศึกษาบุคคลวัยอื่น ๆ ด้วย ยังคงอาศัยทฤษฎีจากสาขาวิชาจิตวิทยา สังคมวิทยา มานุษยวิทยาและการศึกษา และสังคมศาสตร์สาขาอื่น ๆ อีก เช่น รัฐศาสตร์ ซึ่งทุกสาขาที่กล่าวแล้วเป็นแนวทางของพฤติกรรมการศาสตร์ ประเด็นปัญหาการวิจัยก็ขยายวงกว้างออกไปจากศูนย์กลางที่เคยเป็นปัญหาการเรียนของเด็ก มาเป็นประเด็นปัญหาที่จะช่วยให้สามารถเข้าใจ อธิบาย และทำนาย พฤติกรรมของบุคคลและสังคมได้ ความมุ่งหมายหลักของงานวิจัยปัจจุบันคือ เพื่อผลในการพัฒนาบุคคลและสังคม หัวเรื่องใหญ่ ๆ ของงานวิจัยมีการอบรมเลี้ยงดูกับพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็ก จริยธรรม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการเรียนรู้ สุขภาพจิต ทัศนคติ ศาสนาและการถ่ายทอดทางศาสนา การถ่ายทอดทางการเมือง ค่านิยม (รายชื่องานวิจัยของสถาบันฯ ซึ่งพิมพ์เสร็จแล้วและที่กำลังดำเนินการอยู่จนถึงสิ้นแผนพัฒนาฯ ระยะที่ 7 รวม 65 เรื่อง สอบถามได้ที่สำนักงานเลขานุการของสถาบันฯ)

ระเบียบวิธีการวิจัยที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้ามีทั้งวิธีการเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ แต่มีแนวโน้มว่าในช่วงก่อนปี พ.ศ. 2517 มีการใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพมากกว่าในช่วงหลัง ส่วนวิธีการวิจัยเชิงปริมาณนั้นมีทั้งที่เป็นการศึกษาเชิงทดลอง และการวิจัยเชิงสำรวจ นอกจากนี้ยังมีแนวโน้มในการใช้สหวิทยาการในงานวิจัยมากขึ้น

คุณภาพของผลงานวิจัยจากสถาบันฯ อยู่ในระดับสูงเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวาง จากหลักฐานที่ผ่านมาสถาบันฯ มีงานวิจัยที่ได้รับรางวัลงานวิจัยดีเด่นจากสภาวิจัยแห่งชาติ ในปี พ.ศ. 2517 (โครงการวิจัยพฤติกรรมของเด็กไทยวัยรุ่นที่ขัดกับสังคม) พ.ศ. 2518 ได้รับรางวัลชมเชย (โครงการวิจัยผลสัมฤทธิ์ในวิชาวิทยาศาสตร์ของเด็กไทยในระดับชั้นต่าง ๆ และครั้งสุดท้ายปี พ.ศ. 2536 งานวิจัยของสถาบันเรื่องการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กในประเทศไทย โดยใช้วิธีวิเคราะห์เมตต้า ได้รับรางวัลผลงานวิจัยดีเด่น และเรื่องการวิเคราะห์แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยโมเดลโลจิสติก ได้รับรางวัลชมเชย จากที่ประชุมทางวิชาการเรื่องการวิจัยทางการศึกษาและการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา (ครั้งที่ 8)

2. งานหลักสูตรและการสอน ปี พ.ศ. 2499 เป็นปีแรกที่สถาบันฯ ร่วมมือกับวิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร เปิดสอนหลักสูตรศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาจิตวิทยาพัฒนาการ เพื่อผลิตบุคลากรสำหรับสถาบันฯ เอง และเป็นการเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเด็ก และวิธีการวิจัยให้กับครูอาจารย์โดยเฉพาะในกระทรวงศึกษาธิการ ในตอนเริ่มต้นนอก

จากวิทยาลัยวิชาการศึกษาแล้วสถาบันฯ ยังได้รับความร่วมมือในการสอนจากหน่วยงานอื่นด้วย เช่น ศิริราชพยาบาล โรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าพระยา และสำนักงานสถิติแห่งชาติ

สาขาวิชาที่สถาบันฯ เคยเปิดสอนในระดับปริญญาโทและปริญญาตรีโดยร่วมมือกับวิทยาลัยวิชาการศึกษาคือ จิตวิทยาพัฒนาการ จิตวิทยาการศึกษา และจิตวิทยาสังคม

ต่อมาในปี พ.ศ. 2517 เมื่อวิทยาลัยวิชาการศึกษา เปลี่ยนสถานภาพเป็นมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จึงเกิดภาควิชาจิตวิทยาขึ้นในคณะมนุษยศาสตร์ และมีการนำหลักสูตรจิตวิทยาของสถาบันฯ ไปทำการสอนที่ภาควิชาจิตวิทยา

ด้วยการเล็งเห็นความจำเป็นในการมีหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาในสถาบันฯ ดังที่เคยตระหนักกันมาตั้งแต่ต้น สถาบันฯ จึงได้พัฒนาหลักสูตรปริญญาโทและปริญญาตรี สาขาการศึกษา (วท.ม.) และสาขาวิชาการศึกษา (วท.ด.) สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ขึ้นผู้ที่กำลังสำคัญในการพัฒนาหลักสูตร คือ ศาสตราจารย์ ดร.ดวงเดือน พันธุมนาวิน แต่ในระยะแรกได้รับอนุมัติจากทบวงมหาวิทยาลัยเฉพาะระดับมหาบัณฑิตก่อน สถาบันฯ จึงเปิดสอนหลักสูตรนี้มาตั้งแต่ปีการศึกษา 2527 - 2534 รวม 8 รุ่น และงดรับในปี 2535 เพื่อการปรับปรุงหลักสูตรมหาบัณฑิตและดุขฎิบัณฑิต (ทบวงมหาวิทยาลัยได้อนุมัติหลักสูตรดุขฎิบัณฑิตแล้ว ในปี พ.ศ. 2533) ให้เป็นหลักสูตรต่อเนื่อง และได้เริ่มเปิดรับรุ่น 9 ในปีการศึกษา 2536 รวมเป็นนิสิตตั้งแต่รุ่น 1 - 9 จำนวน 83 คน นิสิตรุ่น 9 นี้เป็นนิสิตในหลักสูตรต่อเนื่องและสามารถเรียนต่อปริญญาเอกได้ถ้ามีคุณสมบัติครบตามที่กำหนดไว้ สำหรับปีการศึกษา 2537 นี้ สถาบันฯ จะรับผู้ที่จบวุฒิปริญญาโทเข้าศึกษาในหลักสูตรปริญญาเอกจำนวน 10 คน และรับนิสิตภายในของสถาบันฯ 2 คน ที่ผ่านการคัดเลือกเข้าศึกษาในระดับปริญญาเอกด้วย รวมทั้งสิ้นมีนิสิตในระดับปริญญาเอกจำนวน 12 คน

นอกจากการสอนในหลักสูตรของสถาบันฯ เองแล้ว อาจารย์ในสถาบันฯ ยังมีภาระการสอนในหลักสูตรอื่น ๆ ทั้งในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอกอีกด้วย

3. งานบริการวิชาการ ภาระงานด้านนี้มีระบุไว้ในวัตถุประสงค์ข้อ 3 ของการเริ่มก่อตั้งสถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็ก แต่ในขณะนั้นเป็นการบริการในโรงเรียน เพื่อช่วยแก้ปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอน และปัญหาสังคมในโรงเรียน โดยอาศัยผลงานวิจัยที่ทำในท้องถิ่น

ต่อมาสถาบันฯ ได้ขยายบริการวิชาการออกสู่สังคมในวงกว้างยิ่งขึ้น ตัวอย่างเช่น โครงการเสริมสร้างชุมชนพัฒนา ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือบุคคลในชุมชนบางแห่งที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กในด้านต่าง ๆ โครงการวิจัยสัญจร ซึ่งมีการจัดอบรมความรู้และให้คำแนะนำการวิจัยให้กับครูอาจารย์ในโรงเรียน

ต่าง ๆ โดยใช้สถานที่ของโรงเรียนนั้น ๆ โครงการที่สถาบันฯ เพิ่งเปิดให้บริการในปี พ.ศ. 2537 นี้คือ โครงการบริการปรึกษาการวิจัย ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อบริการปรึกษาการวิจัยสำหรับอาจารย์ และข้าราชการของมหาวิทยาลัยที่เริ่มทำวิจัย และขยายไปถึงนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาด้วย ทั้งนี้ เพื่อรับกับนโยบายมหาวิทยาลัยที่ประสงค์จะให้อาจารย์ทำวิจัยให้มากขึ้น

ตั้งแต่เริ่มก่อตั้ง สถาบันฯ ได้ทำกิจกรรมบริการวิชาการที่สำคัญอย่างหนึ่งคือ การจัดอบรมระยะสั้นและการฝึกฝนนักวิจัยที่ส่งมาจากต่างประเทศเพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการทำวิจัยในแนวทางของสถาบันฯ และสามารถกลับไปเป็นผู้นำจัดตั้งสถาบันฯ เช่นนี้ได้ในประเทศของตนเอง ปัจจุบันสถาบันฯ มีโครงการฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในภาคฤดูร้อน สำหรับครูอาจารย์และผู้สนใจทั่วไปที่มีความตั้งใจจะทำวิจัย หรือเพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางด้านการวิจัยอันจำเป็นสำหรับนักวิชาการในปัจจุบัน

อีกโครงการหนึ่งของสถาบันคือ การจัดทำวารสารพฤติกรรมศาสตร์ซึ่งฉบับนี้เป็นฉบับปฐมฤกษ์เป็นการเฉลิมฉลองวาระครบรอบ 39 ปีของสถาบันฯ ในเดือนสิงหาคม 2537 นี้ สถาบันฯ มีห้องสมุดซึ่งก่อตั้งขึ้นมาพร้อมกับสถาบันระหว่างชาติ ซึ่งมีหนังสือเกี่ยวกับจิตวิทยา สังคมวิทยา ระเบียบวิธีการวิจัย นอกจากนี้ยังมีวารสาร และรายงานการวิจัยต่าง ๆ ซึ่งเป็นแหล่งค้นคว้าที่สำคัญสำหรับการทำวิจัย และสำหรับการเรียนการสอนในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องดังกล่าวแล้ว

ผลงานที่เด่นเป็นพิเศษของการบริการวิชาการที่สถาบันฯ ได้จัดทำมาแล้วคือ การเป็นเจ้าภาพร่วมในการจัดประชุมนานาชาติ เรื่อง พัฒนาการเด็กและบุคลลวัยรุ่น (Asian Workshop on Child and Adolescent Development) ครั้งที่ 2 ในปี พ.ศ. 2525 และครั้งที่ 6 ในปี พ.ศ. 2532 ทั้งนี้ได้รับความร่วมมือจาก ISSBD (International Society for the Study of Behavioral Development) และผลจากการจัดประชุมครั้งที่ 2 ทำให้สามารถผลิตคู่มือพัฒนาการเด็กและการอบรมเลี้ยงดูเด็กในเอเชีย (Handbook of Asian Child Development and Child Rearing Practices) ซึ่งได้พิมพ์เผยแพร่ไปทั่วโลก

อนาคตของสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์

สถาบันฯ มีแผนภาระงานในอนาคตที่จะยังคงภาระงานที่ทำอยู่แล้วคือ งานวิจัย งานหลักสูตรและการสอน และงานบริการวิชาการ แต่จะมีการเพิ่มหรือเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ ดังนี้

งานวิจัย สถาบันฯ จะต้องจัดบรรยากาศที่เป็นการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการทำวิจัยที่เป็นสหวิทยาการให้มากขึ้น ในขณะที่เดียวกันจะส่งเสริมให้มีการร่วมวิจัยระหว่างสถาบัน หรือจะมีการกำหนดประเด็นปัญหาใหญ่ๆ สำหรับการวิจัยเป็นกลุ่มๆ ซึ่งปัญหาเหล่านี้จะเป็น การเสริมความก้าวหน้าของวิชาการในหลักสูตรของสถาบันฯ และสะท้อนถึงปัญหาสำคัญใน สังคมไทย จุดมุ่งหมายในการวิจัยเพื่อช่วยให้เข้าใจปัญหาพฤติกรรมของบุคคลในสังคมและหา ทางปรับปรุงแก้ไขต่อไป เช่น พฤติกรรมในครอบครัว พฤติกรรมการเรียนรู้ พฤติกรรมการ ทำงาน พฤติกรรมการอยู่ร่วมกันในสังคมและพฤติกรรมต่อสิ่งแวดล้อม เป็นต้นนอกจากปัญหา ในสังคมไทยแล้ว ยังอาจมีการวิจัยเปรียบเทียบต่างวัฒนธรรมอีกด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน ประเทศใกล้เคียงซึ่งปัจจุบันมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเองมีความสัมพันธ์ด้านวิชาการอยู่แล้ว เช่น ลาว อย่างไรก็ตามก็ตีความจารย์ในสถาบันฯ ยังสามารถทำงานวิจัยที่เป็นความสนใจในส่วนตัว ได้ด้วย

งานหลักสูตรและสอน ในปีนี้ (ปีการศึกษา 2537) สถาบันฯ เริ่มรับนิสิตเข้าศึกษาในระดับ ปริญญาเอก สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ และต่อไปจะมีนิสิตทั้งในระดับปริญญาโท และปริญญาเอก ในอนาคตสถาบันฯ มีแผนจะดำเนินการปรับหลักสูตรนี้ไปเป็นหลักสูตรนานาชาติ โดยอาจรับนิสิตในประเทศใกล้เคียงเข้ามาเรียนด้วยเนื่องจากจุดเน้นของหลักสูตรนี้คือ การ ถ่ายทอดทางสังคม (ด้านการทำงาน) ซึ่งนับเป็นปัญหาหลักในสังคมทุกแห่ง นอกจากนี้จุดเด่น ที่สำคัญในหลักสูตรนี้คือการนำวิธีการพัฒนานุคคลตามแนวพุทธศาสนามาประยุกต์ด้วย จึงนับ ว่าหลักสูตรนี้เป็นหลักสูตรที่ผสมผสานวิธีการพัฒนานุคคลและสังคมจากแนวความคิดตะวันออก และตะวันตก ผู้เรียนสามารถเลือกใช้หรือประยุกต์ใช้ประกอบกันได้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

งานบริการวิชาการ ในส่วนที่สถาบันฯ ทำอยู่แล้วก็จะยังคงทำต่อเนื่องไป และปรับปรุงให้ มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การเผยแพร่งานวิจัยของสถาบันฯ จะพยายามให้ไปสู่ผู้ใช้ประโยชน์ในระดับ ปฏิบัติการมากขึ้น นอกจากนั้นสถาบันฯ จะมีการขยายงานให้มีกิจกรรมหลากหลายขึ้น เพื่อเป็น ประโยชน์ต่อบุคคลและสังคมที่กว้างขวางขึ้น โดยอาจดำเนินงานโดยร่วมงานกับหน่วยงานของ รัฐหรือเอกชนอื่น ๆ ด้วย ทั้งนี้จะเป็นการทำให้สถาบันฯ ทำงานได้ครบวงจร คือ การศึกษาวิจัย การสอน นำผลวิจัยไปใช้ และประเมินผลเพื่อย้อนกลับมาเป็นปัญหาการวิจัยต่อไป

แผนการทำงานทั้งหมดของสถาบันฯ นี้จะเป็นไปได้ก็ด้วยความร่วมมือร่วมใจของสมาชิก ทุกคนในสถาบันฯ

แหล่งอ้างอิง

1. รายงานการประชุมสำนักงานศูนย์กลางคณิศรทางจิตวิทยาการศึกษา ณ ห้องประชุมกระทรวงศึกษาธิการ วันจันทร์ที่ 13 มิถุนายน พ.ศ. 2498 ผู้จัดบันทึกการประชุม อาจารย์นิยม คำนวณมาสก ประธานที่ประชุม คือ ม.ล. ปิ่นมาลากุล ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
2. บันทึกเรื่องศูนย์กลางการวิจัยคณิศรและฝึกฝนในเรื่องจิตวิทยาการศึกษา
3. บันทึกคำแถลงของอธิบดีกรมวิสามัญ (หลวงสวัสดิสารศาสตรพุทธ) เรื่องศูนย์กลางคณิศรทางจิตวิทยาการศึกษา แก่ที่ประชุมคณะกรรมการแห่งชาติไทย ขององค์การศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรม สหประชาชาติ เมื่อวันที่ 20 มกราคม 2497 ณ ศาลาสันติธรรม ในโอกาสลงนามในสัญญาเรื่องศูนย์นี้
4. จดหมายของ ม.ล.ปิ่น มาลากุล ถึง ศ.ดร.สาโรช บัวศรี ลงวันที่ 29 มีนาคม 2497
5. ประวัติและผลงานของสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ ในวาระที่สถาปนา มีอายุครบรอบ 33 ปี 25 สิงหาคม 2531 รวบรวมโดย ศ.ดร.จรรยา สุวรรณทัต และ อ.ประพันธ์ ปลิดปลอดภัย
6. ประมวลบทความฉบับพิเศษของผู้เกี่ยวข้องกับสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ ในโอกาสครบรอบ 33 ปีของสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ 2531
7. รายชื่องานวิจัยของสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
8. ประวัติและสรุปผลงานของสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ ตั้งแต่ 2497 - 2522 รวบรวมโดย ศ.ดร.จรรยา สุวรรณทัต และ ผศ.สมนึก คำอูไร
9. การสนทนาเป็นส่วนตัวกับศาสตราจารย์ ดร.จรรยา สุวรรณทัต ศาสตราจารย์ ดร.พจน์ สะเพียรชัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมนึก คำอูไร และรองศาสตราจารย์ วันเพ็ญ พิตาลพงศ์
